

INNOVATIEF NEDERLAND

Zelf aan het roer is de beste strategie

De wereld verandert snel, en het beste wat je kunt doen is om mee te bewegen en je eigen koers te varen. Zelf het initiatief nemen loont. Of het nu om je woongenot of je persoonlijke groei gaat.

Misschien wel het beroemdste verhaal van Edgar Allan Poe is 'Een afdaling in de Maalstroom', een kort verhaal uit 1842. Het verhaal vertelt over de schipbreuk van twee broers, als hun vissersboot wordt meegesleurd de draaikolk in bij de Lofoten eilandengroep. Het schip wordt de diepte in getrokken. Een broer klampt zich vast aan het dek. De tweede broer, de verteller, overwint zijn angst en kijkt om zich heen. Hij waagt de sprong overboord en klampt zich vast aan een plank, terwijl hij zijn broer op de boot de diepte in ziet verdwijnen.

Initiatief nemen

De moraal, kijk om je heen. Oriënteer je en durf keuzes te maken. Het is de drijfveer voor een bewust en waardevol leven. Er gebeurt enorm veel en er wordt veel van ons gevraagd. Je kunt afwachten, maar beter nog is dat je zelf het initiatief neemt in het leven en je werk. Als zzp'ers wordt gevraagd wat de belangrijkste keuze is om als zelfstandige aan de slag te gaan, is het overwegende antwoord: vrijheid. Een lerende houding maakt je sterk en onafhankelijk. Door jezelf levenslang te ontwikkelen, blijf je aantrekkelijk op de arbeidsmarkt.

Nieuwe vaardigheden houden je geest scherp en vergroten het plezier in je werk. Maar belangrijker nog, je blijft fysiek en mentaal fit.

Een steentje bijdragen

Op dezelfde manier kun je nadenken over klimaatverandering. Wat kan ik doen? De klimaatdoelen zijn duidelijk. We moeten snel onze CO2-uitstoot verminderen. Daar kun je zelf een steentje aan bijdragen, door je huis en je energiesysteem te verduurzamen. Je wordt ook nog eens voor beloond, in de vorm van subsidie én een fors lagere energienota. Bovendien zijn huizen met een hoge duurzaamheidsscore populair en brengen ze meer op bij de verkoop.

Lees alle artikelen op onze website. Scan de QR-code.

2

Je hoeft niet te wachten tot je bestaande CV-ketel toe is aan vervanging.

7

Grote veranderingen in samenleving eisen nieuwe denkwijze van bedrijven.

Snel en pijnloos van plasklachten af met een PAE-behandeling

Merkt u dat de plasstraal steeds zwakker wordt? Heeft u last van urineverlies of moet vaak uit bed 's nachts? U staat hierin geenszins alleen. Maar liefst één op de drie mannen boven de vijftig jaar krijgt dit soort plasklachten.

Plasklachten bij mannen kunnen verschillende oorzaken hebben, maar in de meerderheid van de gevallen is de oorzaak een goedaardige vergroting van de prostaat (BPH). De vergrote prostaat drukt de plasbuis dicht waardoor de klachten ontstaan. Pillen pakken doorgaans alleen de verschijnselen, maar niet die oorzaak aan. "Als je lang tobt met plasklachten, gaan die klachten geleidelijk steeds meer de kwaliteit van leven beïnvloeden. De klachten hebben vaak gevolgen voor de nachtrust en het sociale leven. Als je ieder uur twee keer moet plassen, en dat duurt vervolgens heel lang, dan worden veel

activiteiten lastig of minder leuk", aldus uroloog Melianthe Nicolai. "Daarnaast ontstaat er geleidelijk steeds meer schade aan de blaasspier. Als plasklachten lang onbehandeld blijven kunnen ze leiden tot blijvende schade van de blaas en zelfs tot de noodzaak een katheter te gebruiken.

Ruimte creëren voor urine

Een innovatieve manier om plasklachten bij een goedaardig vergrote prostaat (BPH) te behandelen wordt aangeboden bij Link2Care Clinics. Bij deze methode, de PAE, oftewel Prostaat Arterie Embolisatie, wordt de bloedtoevoer van de prostaat grotendeels afgesloten. Hierdoor gaat de prostaat geleidelijk krimpen en krijgt de plasbuis weer ruimte. Deze methode wordt uitgevoerd door een interventieradioloog, die maakt door middel van röntgenstraling de bloedvaten zichtbaar. Via een toegangsbuisje in de liesslagader wordt

een dun slangetje opgevoerd tot aan de slagaders van de prostaat en deze worden vervolgens heel selectief dicht gemaakt. Je voelt hier niets van en bent gedurende de behandeling gewoon wakker. Dezelfde dag kun je weer naar huis. De prostaat gaat in de loop van enkele weken tot maanden krimpen waardoor de plasklachten geleidelijk verdwijnen.

De PAE is een beproefde methode die in het buitenland al jaren veelvuldig gebruikt wordt. De methode is zeer veilig en er worden goede resultaten mee behaald. Daarom wordt deze ingreep, na een verwijzing door de huisarts, gewoon vergoed door uw zorgverzekeraar. Sinds de introductie in april 2022 heeft Link2Care Clinics de PAE al meer dan 300 keer met succes uitgevoerd. Uiteraard is deze methode niet voor iedereen geschikt, daarom is altijd eerst een analyse bij de uroloog nodig.

Zorgkaart
Nederland

9.1

Link2Care Clinics

Prof. Bronkhorstlaan 10
Gebouw 94 3723 MB
Bilthoven
T: 030 750 10 40
E: info@link2care.nl
W: www.link2care.nl

Scan de QR-code voor meer informatie over de behandeling en het voor- en natraject.

Hybride warmtepomp is binnenkort verplicht

Als het aan het demissionaire kabinet ligt, ben je als huiseigenaar vanaf 2026 verplicht om een hybride warmtepomp te installeren bij het vervangen van de cv-ketel. Wat betekent dit? En vanwaar deze verplichting?

Twee op de tien woningeigenaren hebben nog nooit gehoord van een hybride warmtepomp. Drie op de tien hebben er wel van gehoord, maar weten niet wat het is, blijkt uit onderzoek onder 1.028 woningeigenaren door Motivaction in opdracht van Milieu Centraal.

Voordelen

Zelfs als de soep niet zo heet wordt gegeten als deze is opgediend, omdat de maatregel wordt aangepast na de verkiezingen, is het interessant om je als huiseigenaar te verdiepen in de voordelen van de hybride warmtepomp. Want ook zonder verplichting wordt de aanschaf van een hybride warmtepomp fors gestimuleerd met een stevige subsidie. Tot en met 2030 is 150 miljoen euro beschikbaar. Iets wat slechts drie van de tien woningeigenaren weten, blijkt uit eerdergenoemd onderzoek. De hybride warmtepomp heeft een aantal belangrijke voordelen: de installatie is compact en past in

JE HOEFT NIET TE WACHTEN TOT JE BESTAANDE CV-KETEL TOE IS AAN VERVANGING

vrijwel elke woning. Een extra voordeel is dat je de hybride warmtepomp kunt bijplaatsen bij je bestaande cv-ketel. Je hoeft dus niet te wachten tot je bestaande cv-ketel toe is aan vervanging. Bovendien bespaar je tot 70 procent op je gasverbruik, ook als je huis nog niet goed is geïsoleerd. Dit is de belangrijkste reden voor de verplichtstelling van het kabinet. De installatie van tussen de 1 en 2 miljoen hybride warmtepompen tot 2030 levert een forse bijdrage aan de doelstellingen van het klimaatakkoord. Tegelijkertijd is het een gunstige oplossing voor een woning met hoge stookkosten.

Energierkening

De verplichting geldt niet voor monumenten en appartementen of als de terugverdientijd langer is dan 7 jaar. Hetzelfde geldt als er dure aanpassingen nodig zijn aan het verwarmingssysteem. Niet iedereen heeft het spaargeld op de rekening staan voor de installatie van een hybride warmtepomp. Je kunt geld opzetten voor het moment dat de cv-ketel toe is aan vervanging of een lening afsluiten. Om de investering toch mogelijk te maken is het Nationaal Warmtefonds in het leven geroepen voor huizenbezitters die ouder zijn dan 75 jaar of die onvoldoende 'leenruimte' hebben. Deze verstrekt een lening onder zeer gunstige rente- en aflossingsvoorwaarden. Het is een overweging om niet te wachten tot je het geld voor de warmtepomp bij elkaar hebt gespaard en een rekensom probeert te maken. Een grote kans dat de conclusie luidt dat je elke maand dat je langer wacht geld laat liggen, dankzij een lagere energierekening in het vooruitzicht.

EXPERT AAN HET WOORD

Het Warmte Service Team, onderdeel van Solar Service Team, installeert onder andere de warmtepompen en airco's voor De Duurzaamste Bouwer. Installateur Daniël Vermeer vertelt waar je op moet letten als je een warmtepomp overweegt. 'Het is cruciaal om de juiste warmtepomp voor je woning zorgvuldig uit te zoeken. Zorg ervoor dat de warmtepomp nauwkeurig is gedimensioneerd – dit wil onder andere zeggen dat het vermogen van de warmtepomp juist berekend wordt - en afgestemd op de behoeften van je huis. Een correcte dimensionering maximaliseert de efficiëntie en minimaliseert onnodige kosten.

Optimaliseer daarnaast de isolatie van je woning. Een goed geïsoleerd huis vermindert het warmteverlies, waardoor de warmtepomp doeltreffender kan werken en energiekosten dalen. Een slimme truc is het combineren van je warmtepomp met een systeem voor warmteterugwinning. Hiermee benut je de warmte die normaal gesproken verloren zou gaan, waardoor je efficiënter gebruik maakt van energiebronnen en kosten bespaart.

Het regelmatig onderhouden van je warmtepomp is ook van groot belang. Houd filters schoon, controleer de staat van de ventilatoren en laat jaarlijks professioneel onderhoud uitvoeren. Een goed onderhouden warmtepomp presteert beter en heeft een langere levensduur. Door deze praktische tips toe te passen, investeer je niet alleen in de duurzaamheid van je huis, maar geniet je ook van lagere energiekosten en een comfortabeler leefklimaat.'

Topic Media Agency B.V. Herengracht 440 1017 BZ Amsterdam, www.topicmedia.nl Info@topicmedia.nl | Mediaconsultant Dennis Lanson | Redactie Hans Pieters en Jacques Koch, Forêt tekst | Artdirectie en vormgeving Lilian Dapaah | Druk DPG Media | Deze bijlage valt niet onder verantwoordelijkheid van de hoofdredactie van Trouw.

ADVERTORIAL

De Duurzaamste Bouwer focust zich op complete verduurzaming

De verduurzaming van je huis wordt een stuk overzichtelijker als je alles bij één partij neer kunt leggen in plaats van bij meerdere aannemers.

Bij het bedrijf De Duurzaamste Bouwer, dat bouwkundig expert Esmée Schavemaker samen met haar compagnon Joe oprichtte, gaan ze verder dan alleen het bouwen van huizen. 'We willen de woning van klanten omtoveren tot hun eigen persoonlijke oase', vertelt Esmée. 'Vanaf ons eerste adviesgesprek tot de mogelijke financiering van hun project, begeleiden we hen stap voor stap.' Wat De Duurzaamste Bouwer bijzonder maakt, is hun alles-in-één aanpak. Geen gedoe met het vinden van verschillende aannemers of het aanvragen van

offertes bij talloze partijen. 'Bij ons heb je één aanspreekpunt', aldus Esmée. 'Dat geeft overzicht. Met onze ervaring sinds 2008 in de bouw en sinds 2014 in de duurzame installatietechniek nemen wij de complexiteit weg en bieden een uitgebreide oplossing door de juiste oplossing voor verduurzaming voor je samen te stellen.'

Toegankelijk en haalbaar

'Wat ons verder onderscheidt, zijn onze eigen vakbekwame monteurs. Deze professionals delen onze passie voor duurzaamheid en zorgen ervoor dat elk project met precisie wordt uitgevoerd. Als je met ons in zee gaat, kun je erop vertrouwen wij doen wat we beloven, geen commerciële verkooppraatjes maar gewoon een eerlijk plan. Bij de

Duurzaamste Bouwer gaan we verder dan alleen bouwen; we investeren in een betere toekomst voor jou en je thuis. We maken duurzaamheid toegankelijk en haalbaar voor iedereen en staan klaar om mensen te begeleiden naar een comfortabel en duurzaam huis zonder concessie te hoeven doen op conform.

De verduurzaming van je huis kan trouwens ook een stuk sneller gaan als je het door één partij laat regelen, weet Esmée. 'Als je met verschillende aannemers gaat werken, komt er 1 partij over 3 maanden, een andere partij over 6 maanden. Het is niet allemaal in één keer gedaan. Dat is bij ons wel zo. Wij kunnen je met alles helpen, bijvoorbeeld ook met een financiering of het

aanvragen van subsidies. Er is zoveel mogelijk op het gebied van verduurzaming, maar nog heel veel onbekend. Maar niet voor ons. Wij nemen het voortouw en nemen jou mee.'

Meer informatie?
Scan de QR-code.

De hybride warmtepomp: de verstandigste oplossing voor portemonnee en klimaat

De aanschaf van een hybride warmtepomp is de snelste stap naar een lagere energierekening. Het is een eenvoudige oplossing voor de verduurzaming van de bestaande bouw. Met een relatief klein en licht apparaat wordt een enorme besparing in het energieverbruik bereikt.

‘Bij een woning met een gasgebruik van zo’n 1000 m3 per jaar of meer is het altijd een aantrekkelijke investering,’ verklaart technisch directeur Peter Cool van Intergas. ‘Los van de klimaatwinst is het financieel gezien een verstandige oplossing, ook voor de toekomst. Teruggebracht tot de vraag: doe ik het voor het klimaat of doe ik het voor mezelf, luidt het antwoord: in ieder geval voor jezelf. Zelfs met de huidige energietarieven is de hybride warmtepomp zeer rendabel. Je krijgt een fors lagere energierekening en hebt de investering in een paar jaar tijd terugverdiend (zie kader).

Terugverdientijd

Het vorige kabinet kondigde eerder aan dat vanaf 2026 de hybride warmtepomp de standaard wordt voor het verwarmen van woningen, verteld Cool. ‘Ik houd niet van verplichtingen, net als de meeste mensen. Maar kijk je puur naar de hybride warmtepomp, dan is het economisch een aantrekkelijke oplossing waarmee je je eigen portemonnee bedient en het klimaat een stap vooruithelpt. Een hybride warmtepomp verdient zich altijd terug, alleen het tempo verschilt, afhankelijk van je huidige gasverbruik.’ ‘Aan het begin van de Oekraïneoorlog zag je dat mensen gingen rekenen. Maar ook nu de gasprijs weer is gedaald, is de aanschaf de moeite waard,’ stelt Cool. Hij maakt de vergelijking met de aandelenmarkt. ‘Je weet niet hoe de gas- en elektriciteitsprijs zich gaan ontwikkelen. Nu is de gasprijs laag.’ Het is geen reden om de investering uit te stellen, meent hij: ‘Als de prijs weer stijgt, gaat je terugverdientijd omlaag.’

'OOK NU DE GASPRIJS WEER IS GEDAALD, IS DE AANSCHAF DE MOEITE WAARD'

Cool is een fervent pleitbezorger voor de hybride warmtepomp als dé technologie voor de verduurzaming van bestaande woningen. Het is vooral ook een sociale oplossing, benadrukt hij: ‘Als je met heel veel subsidiegeld een paar woningen volledig van het gas afhaalt, is dat oneerlijk tegenover al die andere mensen waarbij je dat niet doet. Het is veel slimmer en socialer om te kiezen voor de makkelijkere oplossing. Een hybride warmtepomp is een betaalbare optie, zeker voor oudere woningen en woningen met een hoog gasverbruik. De klimaatdoelen worden sneller en eenvoudiger gehaald met de “hybride route”. Je bespaart 75 tot 80 procent qua gas en je gebruikt de cv-ketel voor warm water en in de koude winterweken. Een oplossing waarbij je woningen isoleert en all-electric verwarmt is duur en inefficiënt. Je hebt een voorraadvat nodig. Die kun je in veel woningen niet kwijt. En in winterse weken moet je extra elektriciteit opwekken en transporteren om de huizen te verwarmen. Financieel en praktisch gezien is dat een onmogelijke opgave. De markt en het elektriciteitsnet kunnen dat niet aan.’

‘De installatie van een hybride warmtepomp is de “laaghangend fruitstrategie” voor verstandige mensen. Het is een logische en laagdrempelige uitbreiding

MET EEN HYBRIDE WARMTEPOMP BESPAAR JE GEMIDDELD 75% OP JE GASGEBRUIK

van je verwarmingssysteem. Je hoeft niks te veranderen of verbouwen aan de woning. Het is compact en betaalbaar, je hoeft alleen maar een doos van 40 kilogram te plaatsen. Je haalt 75 procent van de energiebesparing met een veel lagere investering – misschien maar een kwart van het geld. Voor die laatste 20 procent gasgebruik kun je daarna weer een slimmigheid verzinnen.’

ISDE-subsidie

De aanschaf en installatie van de hybride warmtepomp kost in totaal tussen de 6000 en 7500 euro. Een groot deel van de kosten ontvang je terug via de ISDE-subsidie. Deze wordt uitgekeerd via de RVO. Daar bovenop is er vaak steun op provinciaal niveau. ‘De procedure is vrij makkelijk. De rekening kun je via de site uploaden, samen met de meldcode die je van de installateur hebt ontvangen. Voor

WAT BESPAAR JE?

Intergas heeft samen met vijf collega-producenten onderzoek gedaan naar de energiebesparing bij woningen waar een hybride warmtepomp is geïnstalleerd, zonder verdere verduurzamingsingrepen. Van 120 uitlopende woningen qua type en bouwjaar is minimaal een jaar lang het energiegebruik gemiddeld. ‘Het goede nieuws is dat de besparing fors is,’ zegt Peter Cool van Intergas. Uit het Demonstratieproject Hybride Warmtepompen, met ondersteuning van onder andere het ministerie van BZK en RVO, blijkt dat het gemiddelde gasverbruik 75% lager is. Het elektriciteitsgebruik gaat omhoog, maar per saldo levert de installatie een besparing op van bijna 1000 euro per woning op de jaarlijkse energierekening, blijkt uit het onderzoek. ‘Berekend tegen de energietarieven volgens het prijsplafond (€ 1,45/m3 gas; € 0,40/kWh) verdienen de bewoners uit het onderzoek bijna € 1000 per jaar terug. Dat betekent dat de investering na vier jaar is terugverdiend.’ Voor huizen met zonnepanelen is de besparing nog groter.

onze Intergas-installatie is de ISDE-subsidie op dit moment € 2400. We gaan onze warmtepomp nog verder opvoeren, waardoor deze als het goed is in een nog hogere subsidieklasse kan vallen.’ Uiteindelijk resteert een bedrag van rond de € 4000 voor de woningeigenaar. ‘Zodra je die hebt terugverdiend, is de rest pure winst.’

INTERGAS

Intergas heeft voor elke situatie een duurzame warmteoplossing.

De nederlandse pluimveewerkende industrie staat voor pittige uitdagingen

De vraag naar hoogwaardig kippenvlees uit Nederland is zowel in binnen- als buitenland groot. Toch staat de sector onder druk, onder andere door import van goedkoper kippenvlees dat niet geproduceerd wordt volgens onze hoge standaarden.

De Nederlandse pluimveesector is een belangrijk onderdeel van onze voedingsmiddelenindustrie. Volgens de voorzitter van de Vereniging van de Nederlandse Pluimveeverwerkende Industrie (NEPLUVI) Gert-Jan Oplaat is er een grote vraag naar de hoogwaardige kipeiwitten uit Nederland.

Hoogste standaarden

‘Volgens verwachtingen zal er internationale vraag zelfs met 22 procent toenemen in het komende decennium’, aldus Oplaat. ‘Volgens de World Animal Protection Index zijn we leidend in (boven-) wettelijke welzijnsstandaarden. We produceren onder de hoogste standaarden van voedselveiligheid en dierenwelzijnseisen vlees voor de eigen markt en leveren sinds 2023 aan Nederlandse supermarkten

alleen nog maar vers vlees van kippen die volgens het Beter Leven 1 ster keurmerk gehouden zijn – dit is ruim 40 procent van al het kippenvlees.’

Onwenselijk

Dat neemt niet weg dat de sector voor pittige uitdagingen staat. ‘De Nederlandse pluimvee industrie blijft opschalen in duurzaamheid en een beter leven voor dieren, maar tegelijkertijd worden we te afhankelijk van vleesimporten. Sinds anderhalf jaar wordt de Europese pluimveesector bijvoorbeeld geconfronteerd met een aanzienlijke toename van de import uit Oekraïne door een tariefvrije handelsvrijgave voor pluimveevlees. Van juni 2022 tot juni 2023 kwam er al ruim 218.000 ton pluimveevlees uit Oekraïne binnen. Een geschatte 60 procent van de tariefvrije Oekraïense import komt via Nederland Europa binnen. Het gaat dan om zo’n 20 miljoen vleeskuikens, ofwel 15.000 ton per maand, voornamelijk borstkappen. ‘Dat kan onze markt niet verwerken en zal leiden tot verdringing van de Nederlandse producenten’, aldus Oplaat. ‘Het is begrijpelijk dat we de inwoners van Oekraïne willen

‘DE IMPORT VORMT EEN BEDREIGING VOOR DIERENWELZIJN EN MILIEU’

helpen na de inval van Rusland, maar zij hebben hier geen baat bij. Slechts één oligarch, een gigantisch miljardenbedrijf, plukt er de vruchten van. Het vlees voldoet bovendien niet aan onze standaarden op het gebied van dierenwelzijn en milieu.’

Gelijk speelveld

Dat voldoet het vlees uit de zogenaamde Mercosur-landen trouwens voor een groot deel evenmin. Maar door goedkeuring van het Mercosur-verdrag zou Argentinië, Venezuela, Brazilië, Paraguay en Uruguay worden toegestaan om 180.000 ton goedkoop kippenvlees naar Nederland te exporteren. ‘Ik ben voor vrije handel, maar onder gelijke voorwaarden. Die zijn er nu niet. Een voorbeeld: in landen als Oekraïne en Brazilië mag je volgens de regelgeving veel meer dieren houden per vierkante meter dan in ons land. En in Nederland is het verboden om kippenvoer te importeren uit ontbossingsgebieden, maar Zuid-Amerika exporteert wel kippen die daarmee gevoerd zijn naar ons. Hoe dan ook verstoort deze extra import de markt voor Nederlands pluimveevlees en vormt een bedreiging voor dierenwelzijn en milieu. Wij roepen de regering dus op het Mercosur-verdrag af te wijzen. Wij vinden dat het nieuwe kabinet de regels moet gaan afstemmen op de Europese regels, zodat we weer een gelijk speelveld krijgen. En in Brussel moeten ze de buitengrenzen veel beter gaan bewaken tegen producten die niet aan onze standaarden voldoen.’

EXPERT AAN HET WOORD

ROBERT VAN DIJK
AURORA REIZEN

De maanden juni, juli en augustus gelden als het hoogseizoen in IJsland. De temperatuur is er dan aangenamer, en het hele eiland is bereikbaar. Toch loont het volgens Robert van Dijk van Aurora Reizen om juist buiten het hoogseizoen naar IJsland te gaan. ‘Mits dat mogelijk is met de schoolvakanties natuurlijk. Ikzelf vind september en oktober bijvoorbeeld ook mooie maanden. Dan is het minder druk dan in de zomer, je kunt urenlang wandelen of rijden zonder iemand tegen te komen. En het is goedkoper. In september kun je vaak al het Noorderlicht zien, en tot half september kun je de Hooglanden nog bezoeken – daarna gaan de hooglandwegen dicht.’

Volgens Van Dijk kun je er ook voor kiezen om juist vóór het hoogseizoen naar IJsland te gaan. ‘In mei begint langzaam de zomer. Alles wordt groen, maar je hebt nog wel het fenomenale uitzicht van de besneeuwde bergtoppen. En het is de tijd van de papegaaiduikers. Het broedseizoen van deze prachtige vogels begint in mei. En er zijn nog veel meer bijzondere vogels te zien in IJsland. Vanaf april kun je overigens ook walvissen zien tijdens een walvissafari. Wij bieden diverse excursies aan, bij voorkeur bij een lokaal en kleinschalig bedrijf.’

Naast deze maanden buiten het hoogseizoen organiseert Aurora Reizen ook de prachtigste winterreizen. ‘Een vakantie in IJsland is op ieder moment een belevenis. Ook nu.’

ADVERTORIAL

Naar de toeristische trekpleisters en verborgen parels in adembenemend IJsland

IJsland wordt steeds geliefder als vakantiebestemming. Als je met Aurora Reizen naar IJsland gaat, is je vakantie buitengewoon én duurzaam.

Velen van ons beginnen langzaam na te denken over vakantiebestemmingen voor het komende jaar. Een land dat absoluut meegenomen zou moeten worden in de overwegingen, is IJsland. Deze eilandstaat ten noordwesten van het Europese vasteland, op slechts drie uur vliegen van Nederland, wordt steeds populairder. ‘Dat is een trend die al vanaf 2010 te zien is’, aldus Robert van Dijk van Aurora Reizen. ‘Daar heeft Het Perfecte Plaatje vorig jaar bijvoorbeeld ook aan bijgedragen, toen de kandidaten naar IJsland gingen.’ Aurora Reizen is een reisorganisatie

met een passie voor IJsland, Groenland en de Faeröer Eilanden. Alle mooie plekken die zij ontdekt hebben, willen ze met reizigers delen. ‘We hebben alle wegen die in onze voorbeeldroutes staan, zelf gereden’, vervolgt Van Dijk. ‘Wij kennen de verschillende regio’s goed, én alle verborgen parels. Want wat ons eveneens kenmerkt, is dat we naast de trekpleisters ook buiten de gebaande wegen gaan. Daarin passen we elke reis helemaal aan naar jouw persoonlijke wensen. Zo maken we iedere reis bijzonder en uniek.’

Wil je varen tussen ijsbergen, het nachtleven van Reykjavik ontdekken, walvissen spotten, het Noorderlicht zien, relaxen in thermische banen of het ‘einde van de wereld’-gevoel ervaren, het kan allemaal, zelfs in één

reis! We zien ook dat IJsland steeds geliefder wordt bij gezinnen. Aurora Reizen biedt ook verschillende reizen met verblijf in vakantiehuizen aan.’

Gastvrije locals

Duurzaamheid is belangrijk voor Aurora Reizen. De reisorganisatie werkt zoveel mogelijk samen met lokale ondernemers. Ook wordt gebruik

gemaakt van kleinschalige accommodaties, veelal gerund door families, in plaats van onpersoonlijke hotelketens. Robert van Dijk: ‘De gastvrije locals geven je graag een kijkje in hun dagelijkse leven, zodat je echt het leven rond de noordpoolcirkel gaat ervaren. Wij nemen je in het nieuwe jaar graag mee naar IJsland. Vanaf april 2024 biedt Aurora Reizen trouwens ook georganiseerde kleinschalige groepsreizen aan. Dan ga je met een Nederlandstalige gids – tevens IJsland-enthousiasteling – op pad en ontdek je elke dag weer een prachtig stukje IJsland. We garanderen je een onvergetelijke vakantie, voor welke reis je ook kiest.’

Meer informatie?
Scan de QRcode.

Perspectief voor de boeren

Het leven van boeren aangenamer maken met liefde voor de dieren: dat was 75 jaar geleden de droom van de twee boerenzoons die Lely oprichtten. Bij Lely werken we sinds 1948 aan een duurzame, winstgevende en aangename toekomst voor de agrarische sector. In die tijd is de wereld veranderd. Ook die van de boer. De roep om meer transparantie en nog duurzamere voedselproductie is groter geworden.

Ons land loopt voorop als het gaat om verduurzaming van de agrarische sector. De afgelopen decennia hebben boeren al veel gedaan om duurzamer te produceren. Beter voor mens, dier en milieu en tegelijkertijd zonder afbreuk te doen aan kwalitatief goede en lekkere zuivel. Desondanks staat de sector onder druk en worden (melk)veehouders hard geraakt door onzekerheid.

Duurzame voedselproductie

In deze veranderde wereld is onze droom hetzelfde gebleven. We willen onze verantwoordelijkheid blijven nemen door met innovaties te werken aan duurzame

voedselproductie met dierenwelzijn als kernpunt. Met de stem van zowel de melkveehouder als de consument in gedachten. Wij geloven dat dat kan.

Concreet beleid

De afgelopen jaren heeft de politiek veel doelen gesteld en plannen gemaakt voor de agrarische sector. Nu de Tweede Kamerverkiezingen achter de rug zijn, vragen we de overheid om concreet aan de slag te gaan en het perspectief voor de boeren terug te brengen.

Met elkaar: boeren, overheid en de gehele keten. Het is tijd.

Samen werken aan een duurzame toekomst voor de boeren.

Lifelong Learning goed voor carrière, gezondheid en persoonlijke groei

Lifelong Learning is voor iedereen belangrijk. Door jezelf levenslang te blijven ontwikkelen word je niet alleen aantrekkelijker als werknemer, je mentale gezondheid en hersenen varen er eveneens wel bij.

De wereld om verandert razendsnel. Met de opkomst van de digitale revolutie en globalisering in de late 20e en vroege 21e eeuw werd het concept van Lifelong Learning, oftewel levenslang leren, steeds relevanter. En dat is nu meer dan ooit. Werknemers moeten hun vaardigheden up-to-date houden om van waarde te blijven in hun vakgebied.

Persoonlijke groei

Lifelong Learning, oftewel levenslang leren, is voor iedereen belangrijk. Er is veel onderzoek gedaan naar de voordelen ervan, en die zijn ook bewezen. Lifelong Learning is goed voor je hersenen, carrière, geestelijke gezondheid en sociale leven.

Het concept Life long learning werd in 1971 voor het eerst geïntroduceerd en is in onze snel veranderende wereld misschien wel belangrijker dan het ooit geweest is. Het wil zeggen dat je niet alleen leert tijdens je jeugd en in het klaslokaal, maar je hele leven lang en in verschillende situaties. Lifelong learning is het constant op blijven

doen van nieuwe kennis op vrijwillige basis en vanuit je eigen motivatie. Denk hierbij aan ontwikkeling op de werkvloer, maar ook op persoonlijk vlak. Lifelong learning draagt bij aan persoonlijke groei en zelfontplooiing. Het stelt mensen in staat om hun interesses en passies te verkennen buiten de traditionele educatieve paden.

Mooie carrièrestap

Ook als je een drukke baan en een rijk sociaal leven hebt, kan het je veel opleveren om daarnaast te blijven leren. Voor werkgevers word je nog waardevoller en ben je een duurzamere werknemer. De overheid stimuleert die continue ontwikkeling trouwens ook; lang niet iedereen weet dat er een levenlanglerenkrediet bestaat. Als je jonger bent dan 56 jaar en aan bepaalde voorwaarden voldoet, kun je geld lenen voor een studie. Zo zou je dus in deeltijd bijvoorbeeld die waardevolle MBA-opleiding kunnen volgen, die een mooie carrièrestap kan betekenen. Een bevolking die zich voortdurend ontwikkelt, is een drijvende kracht achter economische groei en innovatie. Het stimuleert creativiteit en probleemoplossend vermogen in diverse sectoren.

'OOK ALS JE EEN DRUKKE BAAN EN EEN RIJK SOCIAAL LEVEN HEBT, KAN HET JE VEEL OPLEVEREN OM TE BLIJVEN LEREN'

Nieuwe vaardigheden

Zoals gezegd is Lifelong Learning niet alleen goed voor je professionele ontwikkeling. Je kunt je hersenen gezond en alert houden door nieuwe vaardigheden te leren of een opleiding te volgen. Lifelong Learning kan er tevens voor zorgen dat je meer zelfvertrouwen krijgt en het gevoel dat je een doel hebt. Ook kun je belangrijke sociale contacten opdoen

als je een nieuwe opleiding volgt – het is bewezen dat mensen vaak op zoek gaan relaties met personen die dezelfde passie of interesses hebben. Lifelong learning is een cruciaal onderdeel van de moderne samenleving. Het stelt mensen in staat om zich aan te passen aan veranderingen, het bevordert zelfontplooiing en draagt bij aan economische en sociale vooruitgang.

ADVERTORIAL

DÉ RADIATOR VOOR WARMTEPOMPEN: STRADA HYBRID

Van plan om een warmtepomp te installeren? Pas dan ook het afgiftesysteem aan; alleen dan behaal je optimaal wooncomfort én bespaar je energie.

Vanaf 2026 is een (hybride) warmtepomp verplicht bij vervanging van de cv-ketel, maar veel mensen stappen nu al over. Want met een warmtepomp bespaar je op gas. Maar voor maximale energiebesparing én het behoud van wooncomfort, vervang je ook je radiatoren. De sleutel tot succes ligt namelijk in de combinatie van een warmtepomp mét een modern verwarmingssysteem.

LT-radiatoren

Jaga radiatoren zijn lage temperatuurradiatoren (LT-radiatoren). Dat wil zeggen dat je met een zeer lage watertemperatuur (zoals vanuit de warmtepomp) de

hele woning krachtig, snel én comfortabel kunt verwarmen. Met LT-radiatoren verbruik je minder of geen energie, dat is beter voor het milieu en voor je portemonnee. Maar deze radiatoren hebben meer voordelen. De ruimte wordt snel en gelijkmatiger verwarmd. Dankzij de lagere watertemperatuur is de aanraaktemperatuur van de radiator ook volledig veilig. Bovendien staan Jaga LT-radiatoren bekend om het strakke design en zijn verkrijgbaar in veel maten, vormen en bijna alle kleuren.

Koeling

De Jaga Strada Hybrid is een LT-radiator die in combinatie met een warmtepomp

MET JAGA RADIATOREN KLAAR VOOR DE TOEKOMST.

de woning niet alleen snel en krachtig verwarmt, maar in de zomer ook comfortabel koel houdt. Dit milieuvriendelijke systeem koelt met een watertemperatuur van 16°C en koelt daarmee

drie keer zoveel als vloerkoeling. Is er de wens om nog actiever te koelen, vergelijkbaar met airconditioning? Dan is de Briza van Jaga een perfect toestel. Deze LT-radiator maakt gebruik van condenserende koeling en koelt met een watertemperatuur vanaf 7°C.

Upgrade bestaande Jaga radiatoren

Nog geen (hybride) warmtepomp en toch energie besparen? Pak dan alvast het afgiftesysteem aan. Jaga radiatoren werken namelijk ook perfect op lagere watertemperaturen samen met een HR-ketel. De Strada Hybrid kan op een later moment heel eenvoudig geüpgraded worden, waardoor dezelfde radiator optimaal werkt in combinatie met een warmtepomp en dus ook kan koelen.

**Meer informatie?
Scan de QRcode.**

Grote veranderingen in samenleving eisen nieuwe denkwijze van bedrijven

De economie verandert in rap tempo. Disruptie verandert de markt, en dit vraagt veel van ondernemingen. Nyenrode speelt met de nieuwe MBA module Business & Sustainable Transitions - Disruptie, Innovatie & Governance in op de ontwikkelingen. Hoogleraar Marketing Kitty Koelemeijer vertelt over de module.

De huidige economie heeft te maken met disruptie. Disruptie, wat zo veel betekent als ontwrichting of uiteenscheuring, verwijst naar een proces waarbij een bestaande markt, industrie of technologie aanzienlijk verstoord of veranderd wordt door de introductie van een innovatieve nieuwe aanpak, product of dienst. Deze verstoring treedt vaak op wanneer een nieuwkomer met een radicaal ander bedrijfsmodel of technologische oplossing de gevestigde normen uitdaagt en uiteindelijk verandert.

Onder druk

Disruptie zet de economie dusdanig op zijn kop, dat prof. dr. ir. Kitty Koelemeijer van Nyenrode Business Universiteit voor studenten de MBA module Business & Sustainable Transitions - Disruptie, Innovatie & Governance ontwikkeld heeft. Koelemeijer is hoogleraar Marketing aan Nyenrode Business Universiteit en directeur van het Nyenrode Faculty Expertisecenter Marketing & Supply Chain Management. Ze werkt in haar faculteit aan het gebied van marketing, supply chain management en operations management.

‘Ondernemingen en organisaties, maar ook hele sectoren, krijgen te maken met disruptie’, aldus Koelemeijer. ‘De manier waarop ze altijd waarde creëerden voor hun klanten, en de systemen en processen die ze daarbij gebruikten, komen door bijvoorbeeld digitalisering, klimaatverandering en de energietransitie onder druk te staan, net als de wijze waarop organisaties altijd hun geld verdienen hebben. Een simpel voorbeeld hiervan vormen Netflix of Spotify. Je kunt nog zulke mooie content aanbieden, je verdient er op een heel andere manier geld aan. Dat heeft enorme gevolgen voor bestaande ondernemingen. En wat denk je van generative AI? Er zijn zo veel ontwikkelingen;

maatschappelijk, economisch, met betrekking tot hulpbronnen, enzovoort. Dit zorgt ervoor dat bestaande businessmodellen niet meer toereikend zijn.’

Aanpassingsvermogen

De module Disruptie, Innovatie & Governance, die in april 2024 van start zal gaan, behandelt de oorzaken van disruptie en de gevolgen daarvan voor ondernemingen. De module bestaat uit 3 blokken van 5 dagdelen, waarin studenten zowel wetenschappelijke theorie krijgen als mensen uit de praktijk spreken. ‘Die inzichten uit de praktijk heb je nodig,’ zegt Koelemeijer. ‘Theorie en praktijk zijn verbonden, in de bedrijfskunde heeft het een zonder het ander geen relevantie.’

De eerdergenoemde disruptie zorgt ervoor dat bedrijven opnieuw moeten gaan kijken naar de waarde die ze creëren, en naar de wijze waarop ze dat doen en er geld mee verdienen. ‘En in het verlengde daarvan moeten ze kijken naar hun plaats en functie in de supply chain,’ vult Koelemeijer aan. ‘En hun rol in het ecosysteem om hen heen. Die oude indeling van bedrijven, instituten en sectoren vervaagt. Er ontstaan nieuwe diensten, waardoor de koppeling tussen het instituut en wat dat instituut ooit deed, losgelaten wordt. Je kunt in het buitenland nu ook bankieren bij Amazon. Is Amazon dan een bank, of bankier je gewoon bij dit bedrijf? Die vastgeroeste patronen en indelingen gaan verdwijnen. En ik zeg niet dat banken zullen verdwijnen, of ziekenhuizen, maar diensten worden steeds vaker ook op andere manieren aangeboden. Data worden hierin steeds belangrijker. Een jaar of 10 geleden gingen automerken bijvoorbeeld al samenwerken met Apple en Google – zij gingen de auto zien als een instrument om data te verzamelen. Ook Nike is een goed voorbeeld met hun slimme sneaker. Die geeft feedback over je manier van lopen en geeft een seintje als het tijd is voor nieuwe schoenen. En er is de sociale kant: bij Nike deel je bijvoorbeeld hardloopegegevens met je community. Je gaat op een andere manier naar klantbehoeftes en de markt kijken. Dat vereist flink wat aanpassingsvermogen.’

De juiste vragen

De ontwikkelingen, die elkaar in rap tempo opvolgen, zijn in zekere zin het gevolg van de zogenaamde ‘polycrisis’ – een situatie waarin meerdere crises tegelijkertijd plaatsvinden en elkaar beïnvloeden, vaak met complexe en onderling verbonden oorzaken en gevolgen. En dat heeft dus ingrijpende gevolgen voor de economie en voor de manier waarop bedrijven werken. Ook voor de governance binnen en tussen bedrijven. Governance verwijst naar

‘ER ZIJN ZO VEEL ONTWIKKELINGEN. DIT ZORGT ERVOOR DAT BESTAANDE BUSINESSMODELLEN NIET MEER TOEREIKEND ZIJN.’

de manieren waarop bedrijven worden geleid en gecontroleerd, zowel intern als in hun interacties met andere bedrijven.

‘Deze transitie vraagt ook veel van de governance. Binnen een bedrijf moet gekeken worden hoe je zo goed mogelijk kunt aanpassen aan de transitie, maar ook hoe je het als keten organiseert en regelt, en toezicht houdt op processen en het naleven van regels en wetgeving. Het

is voor commissarissen heel belangrijk om goed te kijken en de juiste vragen te stellen als het gaat over wat de ontwikkelingen betekenen voor een onderneming – dus voor een business model, maar ook voor de producten en diensten die ze aanbieden. En toezichthouders moeten zaken als cyber security goed in de gaten houden. Als management en board moet je alert blijven en in staat zijn om een beetje flexibel om te gaan met strategische aanpassingen. Wat betreft governance tussen bedrijven: je krijgt andere samenwerkingsvormen. Als je iets nieuws gaat doen, doe je dat dan zelf of ga je samenwerken aan? Dat zijn oude vragen, maar ze zijn actueler dan ooit.’

Our Executive MBA program helps you to boost your leadership impact throughout the Personal Leadership Development Journey.

EEN HUMAAN LEVENSEINDE IS EEN RECHT.

GA NAAR WWW.LAATSTEWIL.NU
EN WORD LID

ALEXANDER PECHTOLD
'MAAK EEN PRETTIG
EINDE OOK EEN
WETTIG EINDE'

LOES LUCA
'STERVEN IN EIGEN
REGIE, DAT LIJKT
ME ECHT HET EINDE'

Coöperatie Laatste Wil streeft naar een humaan, vrijwillig levenseinde voor iedereen. Ons doel is dat het strafrecht geen belemmering vormt voor jouw eigen regie over het levenseinde. Teken de petitie en steun onze beweging voor individuele vrijheid en keuze. Samen maken we het verschil.

**COÖPERATIE LAATSTE
WIL.**